

Directie

Bestuursadvisering & Bestuurlijke Besluitvorming

De Raad

Huis van de stad, Generaal Spoorlaan 2
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft motie verplaatsing oorlogsmonument 1940-1945

datum 5 december 2023

bijlage(n)

1. Inleiding

Tijdens de begrotingsraad van 8 november 2022 heeft het college een (concept)motie overgenomen van de raad met betrekking tot het monument '40 – '45. De motie verzoekt het college

Te onderzoeken of een verhuizing van het monument naar een plek bij het Huis van de Stad/ De Naald technisch mogelijk is en zo ja bij het inrichten van het buitengebied van het Huis van de Stad een plek te reserveren voor het oorlogsmonument uit Park Hofrust.

Uit een verkenning blijkt dat verplaatsing van het monument geen reële optie is. Het advies is om dit niet verder te onderzoeken.

2. Kern informatie

In de overwegingen bij de motie worden een aantal zaken genoemd:

- De verkoop van het Oude Raadhuis
- Mogelijkheid tot het vormen van een oorlogs- en vredespark bij De Naald
- Verplaatsing van herdenkingsbijeekkomst op 4 mei naar de Schouwburg of het Huis van de stad

In deze raadsinformatiebrief wordt ingegaan op deze punten en op de monumentale waarde van het monument voor de huidige plek. Dit laatste punt is afgestemd met de commissie monumentenzorg.

Verkoop van het Oude Raadhuis

Er is geen noodzaak om het monument te verplaatsen vanwege de verkoop van het Oude Raadhuis. Park Hofrust, het park rondom het raadhuis waar het monument nu staat, wordt niet verkocht. De insteek is dat er aan de kant van het park en het oorlogsmonument weinig grond wordt verkocht en dat daarmee het monument, en de herdenking, openbaar toegankelijk blijft.

Mogelijkheid tot het vormen van een oorlogs- en vredespark bij De Naald

Een argument voor verplaatsing zou kunnen zijn dat er in de omgeving van De Naald een oorlogs- en vredespark gevormd kan worden, door ook andere oorlogsmonumenten of gedenktekens hier naar toe te verhuizen. Technisch is het mogelijk om het monument te verhuizen. Er is rondom de vijver van het Huis van de stad Rijswijk voldoende ruimte voor het plaatsen van het monument. Ook een Witte Anjerperk zou hier gerealiseerd kunnen worden. Op basis van een korte enquête op de veteranendag blijkt dat er behoefte is aan een Anjerperk en dat een meerderheid van de veteranen voorkeur heeft voor deze locatie. Andere bestaande monumenten, met name het monument van 't Haantje en het monument bij de oorlogsgraven, zijn zo locatiegebonden dat verplaatsing geen optie is.

Verplaatsing van de herdenkingsbijeenkomst op 4 mei naar de Schouwborg of het Huis van de Stad
Het Oorlogsmonument is na de Tweede Wereldoorlog geplaatst op een passende plek: naast het gemeentehuis van Rijswijk in het hart van de toenmalige dorpskern. Sinds de plaatsing van het monument vindt de jaarlijkse dodenherdenking op 4 mei hier plaats met een plechtigheid in de Oude Kerk en daarna de kranslegging bij het monument. Inmiddels is de dodenherdenking een historisch gegeven geworden: in Rijswijk heeft deze altijd plaatsgevonden in park Hofrust. Dit is zo gebleven, ook nadat het gemeentehuis verhuisde naar de Generaal Spoorlaan en daarna naar het Bogaardplein.

De waarde van het Oorlogsmonument voor de huidige locatie

Het Oorlogsmonument in het park van de voormalige buitenplaats Hofrust is onderdeel van de Provinciale Erfgoedlijn Landgoederenzone. Als zodanig zijn de cultuurhistorische en natuurwaarden van hoofdhuis (voormalig raadhuis), bijgebouw (de theekoepel) en groen (aanleg en beplanting) en alles wat daarbij hoort (Oorlogsmonument) beschermd. Bovendien zijn hoofdhuis en theekoepel Rijksmonument en het toegangshek gemeentelijk monument. De gemeente heeft Hofrust in het bestemmingsplan opgenomen als landgoedbiotoop (huis, groen, archeologie). Het doel van de gemeente is om de kenmerkende waarden van de buitenplaats te beschermen en/of te versterken. Dit betekent dat hoofdhuis, bijgebouwen en groen (beplanting en aanleg) zijn beschermd. In het bouwhistorisch rapport (Polderman 2022) zijn drie bouwfases voorzien van hoge monumentwaarde: de 16de-eeuwse boerderij met herenkamer, het 17de-19de-eeuwse hoofdhuis met theekoepel en de fase dat het complex in gebruik was als raadhuis (1921-1967).

Het Oorlogsmonument is door de gemeente opgericht ter herinnering van de gevallen soldaten tijdens WO II en behoort tot de laatste bouwfase die als hoog monumentaal is aangemerkt en maakt als zodanig onderdeel uit van het Rijksmonument. Het Oorlogsmonument bestaat uit een beeldhouwwerk van een kind en een vrouw met soldatenhelm en staat op een monumentale sokkel. Het is geïntegreerd in het park en aangelegd in samenhang met de rechthoekige vijver, het verdiepte terras met tuinmuur en de trappen die vanuit het park toegang geven tot het monument. De architectonische en landschappelijke waarden zijn evident. Het monument behoort onmiskenbaar tot de kenmerkende waarden van de landgoedbiotoop. Verplaatsing van het monument zou ernstig afbreuk doen aan de cultuurhistorische waarden en zou de functionele en visuele relaties van de landgoedbiotoop verstoren. Het is vanuit het oogpunt van de monumentwaarden niet wenselijk om het monument te verplaatsen omdat het verknoopt is met de geschiedenis van de plaats van het voormalige raadhuis.

Inschatting draagvlak bij omwonende voor verplaatsing

Op de informatieavond over de verkoopprocedure voor het Oude Raadhuis in oktober 2023 werd duidelijk dat eventuele verplaatsing van het monument 40-45 bij geen van de aanwezige bewoners op draagvlak kon rekenen.

3. Gevolgen en/of vervolgtraject

Vanwege onderstaande argumenten:

- het ontbreken van een noodzaak voor verplaatsing van het monument;
- de verbondenheid van de Rijswijkse dodenherdenking op 4 mei met de locatie Park Hofrust;
- de beperkte mogelijkheden voor de vorming van een oorlogs- en vredespark;
- de kenmerkende waarde van het monument voor het park Hofrust en de landgoedbiotoop;
- het ontbreken van draagvlak voor verplaatsing bij omwonenden

wordt geadviseerd om het verplaatsen van het monument '40 – '45 niet verder te onderzoeken en het monument te behouden voor park Hofrust.

De motie wordt hiermee als afgedaan beschouwd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin